

Lucjan Świto, Małgorzata Tomkiewicz (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie)

Zaświadczenie o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa w procedurze *matrimonium per procura*

Streszczenie

Artykuł prezentuje rozwiązania normatywne dotyczące procedury wystawiania, treści i znaczenia zaświadczenia o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa, w kontekście regulacji związanych z zawieraniem małżeństwa przez pełnomocnika (*matrimonium per procura*). Zasadniczy cel i problem badawczy zawarty w publikacji oscyluje wokół odpowiedzi na pytanie, o braku jakich konkretnie okoliczności, dokument ten informuje; czy mechanizmy kontrolne towarzyszące wystawieniu tego zaświadczenia obejmują wymogi określone w art. 6 § 1 k.r.o. i czy dostrzegają specyfikę małżeństwa zawieranego przez pełnomocnika? Co konkretnie oznacza użyte w art. 8 § 1 k.r.o. sformułowanie, iż duchowny „nie może przyjąć oświadczeń przewidzianych w art. 1 § 2 [k.r.o.]” bez uprzedniego przedstawienia mu omawianego zaświadczenia i czy wskazany w tym przepisie zakaz dowodzi, że zaświadczenie o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa ma charakter konstytutywny?

Artykuł stawia tezę, że o ile sama idea wystawiania omawianego zaświadczenia jest bez wątplenia słuszna, o tyle dostosowywanie przepisów k.r.o. i p.a.s.c. do Konkordatu poszło w omawianej materii za daleko. Skutkowało ono wprowadzeniem takich obostrzeń, które statuuje wyraźny prymat formalizmu nad zasadą *favor matrimonii* i dają asumpt do zróżnicowanej oceny charakteru tego zaświadczenia, w tym do formułowania tez o konstytutywnym charakterze tego dokumentu. Dla osób zamierzających zawrzeć małżeństwo w formie wyznaniowej ze skutkami cywilnymi wymóg legitymowania się zaświadczeniem mającym moc prawną stał się przesłanką w zasadzie analogiczną do tej, jaką mają inne, konstytutywne przesłanki małżeństwa, przy czym obostrzenie to nie ma charakteru powszechnego. Nie dotyczy ono nupturientów zamierzających zawrzeć małżeństwo przed kierownikiem USC lub konsulem (art. 1 §§ 1 i 4 k.r.o.) a odnosi się tylko do tych, którzy zamierzają zawrzeć małżeństwo w formie wyznaniowej ze skutkami cywilnymi. Istniejący stan rzeczy trudno uznać za właściwy. Mankamentem obowiązujących regulacji jest również to, że zaświadczenie o braku okoliczności wykluczających zawarcie małżeństwa, mimo, iż zyskało znaczenie nieproporcjonalne do swej roli, „nie rozpoznaje” specyfiki małżeństw

wyznaniowych ze skutkami cywilnymi zawieranymi per procura i w tym przypadku funkcji gwarancyjnych w należyтым stopniu nie spełnia.

Słowa kluczowe: małżeństwo; zawarcie małżeństwa przez pełnomocnika; pełnomocnictwo; zaświadczenie o braku okoliczności wyłączających małżeństwo; przeszkody małżeńskie; związek wyznaniowy; kościoły i związki wyznaniowe

Certificate of no impediments to marriage in the *matrimonium per procura* procedure

Summary

This paper presents normative solutions concerning the issuing procedure, the content and the significance of the certificate of no impediments to marriage in the context of regulations related to marriage by proxy (*matrimonium per procura*). The principal aim and the research problem posed in the article pertain to the question of the specific circumstances this document concerns. Do the control mechanisms accompanying the issuing of this certificate cover the requirements specified in Art. 6.1 of the Family and Guardianship Code, and do they recognize the specificity of marriage contracted by proxy? What is the actual meaning of the phrase used in Art. 8.1 of the Family and Guardianship Code, stating that a priest “cannot accept the declarations referred to in Art. 2.1 [of the Family and Guardianship Code]” without having been presented with the said certificate, and does the prohibition set forth in this regulation prove that the certificate of no impediments to marriage is the essential factor?

The paper puts forward the hypothesis that while the idea itself is undoubtedly justified, the adjustment of the regulations of the Family and Guardianship Code and the Registry Office Records Act to ensure compliance with the Concordat has gone too far in the matter under discussion. It has resulted in the introduction of restrictions establishing a clear primacy of formalism over the *favor matrimonii* principle and has given rise to different assessments of the nature of the said certificate, including opinions claiming the constitutive nature of this document. For persons intending to enter into marriage in the religious form with civil effects, the requirement to present a legally valid certificate has become a condition basically parallel to other, constitutive conditions to marriage, while this restriction is not of general nature. It does not apply to couples intending to contract marriage before the head of a registry office or a consul (Art. 1.1 and Art. 1.4 of the Family and Guardianship Code), and refers only to those

who intend to enter into marriage in the religious form with civil effects. The existing state of affairs can hardly be regarded as appropriate. Another deficiency of the current regulations also arises from the fact that the certificate of no impediments to marriage, although it has gained disproportionate importance, does not “recognize” the specificity of religious marriages with civil effects contracted per procura, and in this case does not duly fulfil its guaranteeing functions.

Key words: marriage; marriage by proxy; proxy; certificate of no impediments to marriage; impediments to marriage; churches and religious organizations; religious organization